

הלב האמיץ של אירנה סנדלר

זהו סיפורה המופלא של גיבורה אלמונית בשם אירנה סנדלר, אשר בשקט, בצניעות, בנחישות ובעיקר באומץ לב מעורר השראה הצילה אלפיים חמשי מאות ילדים יהודים מציפורני הנאצים. מעולם לא היה סיפור הצלה כזה בהיסטוריה. אישה אחת בעלת לב אמיץ שעושה הכול, כולל סיכון חייה שלה, כדי להציל ילדים יהודים. רשימת הניצולים של אירנה סנדלר היא הרשימה הגדולה ביותר שנרשמה בדפי ההיסטוריה ובכל זאת בשל צניעותה הרבה נשארה גיבורה אלמונית. אנו מרגישים חובה ושליחות היסטורית להביא את סיפורה המופלא של אירנה סנדלר לילדי ישראל ובכך לקרב את הלבבות הצעירים לליבה הטוב והאמיץ של אירנה.

מחזה דפנה אנגל § בימוי משה קפטן § ע.במאי אורית גפן § תלבושות פרנקלין סברס § מוסיקה רן בגנו תפאורה אנה זיו § וידאו גיא מרום § תנועה שרון גל § שחקנים לאה גלפשטיין, עידית ספרסון/שרון מלכי-שמש, עודד מנסטר, יפתח קמינר/גיל קפטן, יעל בוטון, גל קורן, שפי מרציאנו, עידו ברטל.

שאלות לקראת הצפייה בהצגה

1. מהי משמעות התואר "חסיד אומות העולם"?
2. האם שמעת על חסידי אומות העולם ופועלים?
3. מדוע לדעתך נבחרה המילה "חסיד" לתואר חסיד אומות העולם?
4. בדוק במקורות שונים מהם הקריטריונים לקבלת התואר "חסיד אומות העולם"?
5. חפש באינטרנט חומר על אירנה סנדלר.

שאלות לאחר הצפייה בהצגה

1. מה היה המעשה שזיכה את אירנה סנדלר בתואר חסידת אומות העולם?
2. מדוע לא שיתפה אירנה את מיכאל, איש סודה, במקום המבוא של הכדים שהכילו את שמות הילדים שהצילה?
3. מדוע לא הסגירה אירנה לגרמנים את מיקום הכדים עם שמות הילדים שהצילה על אף שהדבר עלה לה בעינויים קשים? מה אתה למד מכך על אישיותה?
4. לו היית אבא של חנה'לה, כיצד היית נוהג?
5. במהלך ההצגה, מה חשבת בעת שסטפן הרוקח התקשר ואמר "אירנה סנדלר... ילדים יהודים"?
6. אם היית פוגש את אירנה סנדלר, אלו שאלות היית מעוניין לשאול אותה?
7. לאחר המלחמה, אירנה סנדלר זכתה לפגוש מספר ילדים שהצילה, מה הדברים שלדעתך עלו במפגש?
8. חפש שמות של ניצולים אותם אירנה סנדלר הצילה ומה עלה בגורלם.
9. לו יכולת ליצור תעודת הוקרה לאירנה סנדלר, מה היית בוחר לכתוב בה?
10. לאחר המלחמה, אירנה חשפה את מיקום הפתקים, בזכות כך יכלו ניצולים לחפש את יקיריהם איתם אבד הקשר במהלך המלחמה, מה לדעתכם עלה במפגשים המשפחתיים?

דבר הבמאי משה קפטן

אחת השאלות המרכזיות המעסיקות את הבמאי בבואו לעסוק במלאכת הבימוי היא: מדוע? מדוע בחרת להפוך את המחזה שקראת להצגה? במקרה של "הלב האמיץ של אירנה סנדלר" התשובה היא לא רק השליחות שבדבר ולא רק הרצון לספר את סיפורה של האישה המיוחדת הזו ולהביאו אל ילדי ישראל כדי שיכירו אותה וילמדו להעריכה, אלא גם המקום בו אני פוגש את הסיפור המרתק הזה באופן אישי. אירנה סנדלר היא אמם של אלפיים חמש מאות ילדים אותם הצילה, אך היא גם מי שלא הצליחה להציל מאות אלפי ילדים אחרים שאיבדו את הוריהם או את חייהם בשואה ואת סיפורם לא נוכל לספר. לבה האמיץ הוא אות ומופת לנחישות, טוב לב, אומץ לב ואמונה מן המופלאים שפגשתי בחיי ובר בבר היא עולם ומלואו של ייסורי מצפון על אלה שלא הצליחה להציל. סבתי רבקה, הייתה ילדה צעירה בתקופת השואה. היא איבדה את הוריה ואת משפחתה במלחמה ונאספה על ידי פעילי מחתרת בפולין והם שהצילו את חייה. הם היו ל"אירנה סנדלר" הפרטית שלה... אני זוכר את עצמי יושב ומקשיב לסיפוריה על אלה ששרדו את המלחמה, כמוה וגם על אלה שלא זכו. חבריה ללימודים, בני משפחתה, חבריה לשכונה ולבלוק בו היא גרה... ילדים שלא הספיקו לראות עולם, ילדים שבמקום לשחק זה עם זה התחננו לקליפות תפוח אדמה להשביע

את רעבונם. סבתי נפטרה לפני שנה ואת סיפורה איש לא יספר יותר. בכל שנה הולכים לעולמם עוד ועוד ניצולי שואה והיכולת לשמוע את סיפוריהם ממקור ראשון הולכת ונעלמת. סיפורם חייב להישמע, שנה אחרי שנה, בכל הזדמנות ובכל דרך. השנה אני בוחר לספר את סיפורה של אירנה ובתוך כך לגרום לילדי ישראל להכיר מקרוב עוד זווית בנושא חשוב זה - לא רק שכול ואובדן אותם אנו מכירים היטב מהצגות תאטרון בנושא זה, אלא גם טוב הלב של בני האדם שלא יכלו לשאת את הקלות הבלתי נסבלת של ההרג והאכזריות שאפיינו את השלטון הנאצי חסר הלב. אירנה סנדלר הייתה כזו ויש לי הזכות להרים את המסך בתאטרון ולספר את סיפורה.

משה קפטן

דבר המחזאית דפנה אנגל

הסיפור של אירנה סנדלר הדהים אותי. לא בשל סיפור גבורתה העילאי ואומץ ליבה, שעליו ארחיב כמובן בהמשך, אלא בשל העובדה התמוהה, שהיא הייתה עבורי אלמונית מוחלטת. אני מכירה גיבורים היסטוריים לרוב, את סרטו של סטיבן שפילברג "רשימת שינדלר" על חסיד אומות העולם, אוסקר שינדלר, שהציל 1000 יהודים בהונגריה, ראיתי שוב ושוב ואילו כאן מתגלה בפניי אישה, שרשימת ההצלה שלה גדולה פי שתיים וחצי! רשימת ההצלה הגדולה ביותר בהיסטוריה! איך זה יכול להיות שלא הכרתי אותך אירנה? הסתערתי על הספרים ועל אתרי האינטרנט כדי לתקן את העוול ומייד הבנתי למה לא הכרתי אותה, אירנה הייתה אישה צנועה, אשר הדבר היחיד שעניין אותה היה העשייה. כותרות ופרסים לא ממש עניינו אותה ולכן גם לא טרחה לפרסם את סיפורה המופלא. כך יצא שדווקא צניעותה, דחפה אותי לגלות את סיפורה הבלתי ייאמן ולאחר הגילוי הבנתי מייד שזוהו סיפור למחזה. התעוררה בי תשוקה עזה, שילדינו יכירו מקרוב את האישה, שכל עניינה היה להציל ילדים. מבצע ההצלה של אירנה סנדלר הציב אותה בסכנת חיים גדולה אל מול המשטר הנאצי, אבל היא הייתה כל כך נחושה, אמיצה ומרוכזת במטרתה עד שחיייה שלה הפכו לחשובים פחות. אירנה מזכירה לי גיבורות היסטוריות כמו שרה גיבורת נילי וחנה סנסן, נשים ששמו נפשן בכפן למען המטרה, נשים אשר כולנו מכירים מצוין בזכות העובדה שנכתבו

עליהן ספרים, סרטים ומחזות, ההבדל היחיד ביני לבין אירנה הוא, שאירנה שלנו לא הייתה חייבת להציל יהודים ובכל זאת הצילה! הייתה לה עבודה מכובדת בעריית ורשה, בית יפה, היא חיה חיים שקטים ובורגניים וכמו הרבה פולנים אחרים יכולה הייתה לשמון את ראשה בחול ולא לראות את הזוועות מסביב, אבל אירנה, לא רק שלא טמנה את ראשה בחול, היא ארגנה רשת הצלה מסועפת שהבריחה ילדים יהודים מהגטו, מתחת לאפם של הגרמנים ומסרה אותם לידיהן של משפחות פולניות, שהיו מוכנות לאמץ את הילדים עד סוף המלחמה. אבל חכו, מבצע ההצלה של אירנה לא הסתיים רק בזאת, אירנה רצתה שבסוף המלחמה משפחות הילדים יוכלו לאתר אותם, לכן היא ארגנה רשימה ענקית בת אלפיים חמש מאות שמות, אותם רשמה על גבי פתקים. אלפיים חמש מאות פתקים אותם הסתירה בכדים! את הכדים טמנה במחבוא באדמה, אשר רק היא ידעה על קיומו. אירנה ידעה שבכדים האלה טמונים חיים! לכן לא הסתכנה בכך שאנשים נוספים יידעו היכן הם נמצאים. אירנה נתפסה ע"י הנאצים, שדרשו לדעת כמובן היכן הרשימות, אך לה היה ברור שהיא לא מגלה, למרות החקירות ועינויי התופת שעברה, לא אמרה מילה. לא אגלה את סוף הסיפור, רק אומר שהיה לי הכבוד לכתוב מחזה על הלב האמיץ של אירנה, כי אנשים כמו אירנה הם אלו המאירים את עולמנו באור של טוב וחמלה. הלוואי ונהיה כולנו ולו במקצת, אירנה סנדלר.

דפנה אנגל